



Fellesforbundet

Årsberetning og regnskap 2016

Årsrapport for 2016

Årsberetning

Årsregnskap

- Resultatregnskap**
- Balanse**
- Kontantstrømoppstilling**
- Noter**

Revisjonsberetning

ÅRSBERETNING 2016

1. Virksomhetens art

Forbundets virkeområde er innenfor bransjer knyttet opp til tekstil-, trikotasje-, konfeksjons-, sko-, lær- og sportsartikkelindustrien, seilmakere, pelsbedrifter, garveribedrifter, landbruk, skogbruk, oppdrettsnæring, byggevirksomhet, byggeindustri, elektroteknisk industri, mekanisk industri, skipsindustri, on- og offshoreindustri, flyrelatert virksomhet, treforedling, gjenvinning, bilservice, grafisk industri, aviser og avistrykkerier, kartonasje- og emballasjebedrifter, media- og kommunikasjonsindustri, overnattings-, serverings-/cateringvirksomhet og områder som er beslektet med disse. I tillegg hører arbeidsmarkedsbedriftene og VTA-bedrifter (varig tilrettelagt arbeid) inn under forbundets virkeområde.

Forbundet organiserer også:

- arbeidstakere innenfor nye fag, yrker og bransjer som skapes av samfunnsutviklingen eller av den teknologiske utviklingen, og som har forankring i næringer, bransjer og bedrifter som er knyttet til forbundets nåværende virkeområde
- elever i videregående opplæring og studenter som tar høyere utdanning innenfor forbundets virkeområde

Fellesforbundet har hovedkontor i Oslo med distriktskontorer i Sarpsborg, Oslo, Moelv, Drammen, Tønsberg, Porsgrunn, Arendal, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Steinkjer, Bodø og Tromsø.

2. Fortsatt drift

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Forbundsstyret bekrefter at forutsetningen er til stede. Til grunn for dette ligger resultatprognoser for året 2017 og langsiktige prognoser for årene fremover. Forbundet er i en sunn økonomisk og finansiell stilling.

3. Arbeidsmiljø og personale

Fellesforbundets internkontrollsystem sørger for at vi får en årlig systematisk gjennomgang av ulike sider ved arbeidsmiljøet og personalsituasjonen. Det gjennomføres årlige vernerunder og rullering av interne handlingsplaner. Dette gir viktig informasjon og danner grunnlag for å utarbeide konkrete planer for oppfølging og forbedring av arbeidsmiljø.

Som IA-bedrift avsettes det tid og midler til forebygging av sykefravær. Forebygging av sykefravær har vært et prioritert område de siste to årene og målet i forbundets IA-plan er at sykefraværet skal være lavere enn 5,1 %. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) følger opp sykefraværet i sine møter. I 2016 har sykefraværet økt til 2 268 dagsverk, det vil si 5,3 % av total arbeidstid. Vi registrerer dermed et sykefravær som er litt høyere enn måltallet for året. Det er ikke rapportert om alvorlige arbeidsulykker eller, men en skade/ulykke er meldt Arbeidstilsynet.

Fellesforbundet har en relativ høy gjennomsnittsalder, og har igangsatt tiltak for å møte utfordringen dette medfører.

Fellesforbundet er medlem av Arbeiderbevegelsens arbeidsgiverforening. Medvirkning og medbestemmelse ivaretas igjennom faste partssammensatte møter og Fellesforbundet har godt samarbeid med både bedriftshelsetjenesten og andre naturlige samarbeidspartnere.

4. Likestilling og diskriminering

Fellesforbundet har i sin formålsparagraf definert at organisasjonen skal arbeide for:

Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn.

I arbeidet for å hindre diskriminering legger Fellesforbundet følgende prinsipper og retningslinjer til grunn:

- *at alle skal ha samme rettigheter, muligheter og tilbud, uavhengig av kjønn, alder og kulturell og sosial bakgrunn*
- *at ingen har rett til å trakassere andre på grunnlag av kjønn, seksuell legning, hudfarge, kulturell bakgrunn, religion eller politisk oppfatning*
- *at utnytting av arbeidskraft gjennom sosial dumping anses som en trussel mot likeverd*

Av Fellesforbundets 99 322 yrkesaktive medlemmer er 17,2 % kvinner per 31.12.2016. Representantskapet har en kvinneandel på 23 % og forbundsstyret har en kvinneandel på 22 %. Den landsmøtevalgte ledelsen består av fem menn og to kvinner.

Den administrative ledelsen består av 18 personer og kvinneandelen er 28 %. I administrasjonen som helhet er det 63 % menn og 37 % kvinner. Fellesforbundet ønsker et mangfold på arbeidsplassen som gjenspeiler befolkningen med hensyn til kjønn, alder, funksjonsevne og flerkulturell bakgrunn. Dette vektlegges også ved rekruttering og utforming av stillingsannonser, samt i vårt arbeid for å være en rasismefri sone.

Fellesforbundet som arbeidsgiver er pålagt en aktivitet- og redegjørelsesplikt iht. likestillings- og diskrimineringslovverket. Dette arbeidet nedfelles i en rapport som vedlegges vår årlige personalstatistikk og som inngår i den systematiske internkontrollgjennomgangen i forbundet. Rapporten er tilgjengelig på våre hjemmesider.

5. Miljø

Fellesforbundet har som et av sine formål definert at vi skal arbeide aktivt for å opprette og bevare et rent ytre miljø både nasjonalt og globalt. Avfallet blir kildesortert og det er avtale med renovasjonsfirma for regelmessig avfallshåndtering.

6. Framtidig utvikling

Fellesforbundets virksomhet er en non-profit virksomhet hvor forbundets økonomiske ressurser brukes til å fremme medlemmenes interesser i samsvar med forbundets vedtekter.

I Norge er arbeidsledigheten nå på om lag 4,2 %. Dette er lavere enn det Norges Bank så for seg for få måneder siden. Den økonomiske veksten ser til å ta seg noe opp. Det er utsikter til at veksten gradvis vil tilta og at ledigheten langsomt vil avta de neste årene.

Hos Norges handelspartnere har prisveksten lenge vært lav, og kapasitetsutnyttningen har vært under et normalt nivå. Kapasitetsutnyttningen er nå på vei opp og det er utsikter til at den økonomiske veksten vil øke.

Forbundet er opptatt av at det arbeides kontinuerlig og godt med organisasjonsbygging. Vi mener bl.a. at dette, sammen med utsiktene for økende økonomisk vekst både innenlands og utenlands, kan gi forbundet gode muligheter for en god utvikling.

7. Resultat, investeringer, finansiering og likviditet

Fellesforbundets årsresultat for 2016 er MNOK 113,5. De største driftsinntektene påvirkes av medlemsutvikling og lønnsutviklingen til forbundets medlemmer. I 2016 registreres en nedgang i fullt betalende medlemmer på 2 791, og selv om medlemmene har hatt en positiv lønnsutvikling viser årets regnskap en reduksjon i kontingentinntektene på MNOK 6,8 sammenlignet med 2015.

Fellesforbundets regnskap for 2016 er påvirket av at det ble gjennomført et forbundsvist oppgjør i forbindelse med hovedoppgjøret 2016. De fleste områder kom i havn med forhandlingsresultat eller meklingsresultat, men for Riksavtalen førte ikke meklingen fram og våre medlemmer ble tatt ut i streik. Streiken omfattet 6 172 medlemmer og varte fra 24. april til den 21. mai 2016.

Det ble utbetalt MNOK 68,2 i stønad til medlemmer som var tatt ut under denne streiken. Fellesforbundet fikk refundert MNOK 11,4 fra LO slik at nettokostnaden ført i regnskapet for 2016 til konfliktstønad er MNOK 56,8. I tillegg ble det utbetalt MNOK 1,8 til trykkekostnader, informasjon og annet i forbindelse med streiken slik at den totale kostnaden ble på MNOK 58,6. Øvrige kostnader knyttet til hovedoppgjøret er belastet regnskapet 2016 med MNOK 5,1 slik at driftsregnskapet for 2016 er belastet med MNOK 63,7 tilknyttet tariffoppgjøret 2016.

Ikke yrkesaktive medlemmer fritas for kontingent dersom de har minst 25 års sammenhengende medlemskap i forbund tilsluttet Landsorganisasjonen og får dermed dekket nærmere angitte forsikringsordninger vederlagsfritt. Den negative medlemsutviklingen og lav premieregulering i 2016 medførte at bokført forpliktelse ble redusert med MNOK 12,1 dette er ført som en kostnadsreduksjon i årets regnskap.

Det ble utbetalt MNOK 22,8 i tilskudd til avdelingene i 2016, en økning på MNOK 0,6 sammenlignet med 2015.

Fellesforbundet har mange og omfattende juridiske saker for medlemmer som gjelder lønns- og arbeidsvilkår. Driftskostnadene til juridisk bistand og reiseaktivitet knyttet til de juridiske sakene ble belastet årets regnskap med MNOK 12,7. I 2016 har forbundet vunnet frem i mange av sakene og mottatt MNOK 4,5 i tilkjente saksomkostninger. Nettokostnaden for juridiske saker er MNOK 8,2 en økning på MNOK 2,2 fra 2015.

Fellesforbundet har ikke egne forsknings- eller utviklingsaktiviteter.

Resultat netto finans var i 2016 på MNOK 164,2 en økning på MNOK 107,1 fra 2015. Hovedårsakene til økte finansinntekter i 2016 er betydelig høyere realiserte kursgevinster fra porteføljen til aktiv forvaltning, og gevinst ved salg av aksjene i Bank 1 Oslo og Akershus AS.

Fellesforbundets bankbeholdning per 31.12.2016 var MNOK 967. Inkludert er to innskudd på MNOK 304,9 og MNOK 151,5, begge til fastrente med binding i 12 mnd., og to innskudd på MNOK 101,3 og MNOK 104 til særvilkår. Forbundet har plassert MNOK 1 196 til aktiv forvaltning for å oppnå en bedre avkastning på forbundets midler. Pengeplasseringene til aktiv forvaltning er bokført etter laveste verdis prinsipp. Ikke bokførte urealiserte gevinster var MNOK 205,7 ved utgangen av 2016. Plasseringene har en spredning i ulike aktivaklasser (aksjer og rentebærende verdipapirer), herunder også fordeling mellom norske og internasjonale kapitalmarkeder. Forbundet har en langsiktig tidshorisont på plasseringene og over tid bidrar spredningen til reduksjon av den totale risikoen.

Fellesforbundet har en kortsiktig gjeld på MNOK 49,1 hvorav MNOK 14,0 er avdelingenes andel av kontingent for desember og MNOK 8,0 er skyldig skatt og arbeidsgiveravgift. Forbundets egenkapital er på MNOK 2 089 noe som tilsvarer en egenkapitalandel på 83 %.

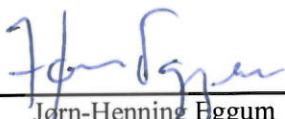
8. Årsresultat og disponeringer

Forbundsstyret foreslår følgende disponering til egenkapital i Fellesforbundet:

Tilført annen egenkapital via resultatet	TNOK	113 530
Tilført annen egenkapital ved estimatavvik	TNOK	21 384
Totalt disponert	TNOK	134 914

31. desember 2016

Oslo, 30. mai 2017



Jørn-Henning Eggum
Forbundsleder



Steinar Krogstad
Nestleder



Clas Haarek Delp
Forbundssekretær



Hege Skulstad Espe
Forbundssekretær



Kine Asper
Forbundssekretær



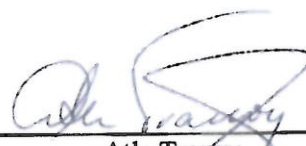
Knut Antvard Øygard
Forbundssekretær



Per Skau
Forbundssekretær



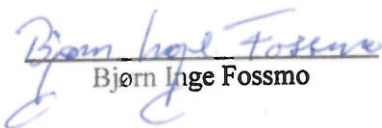
Arild Håvik



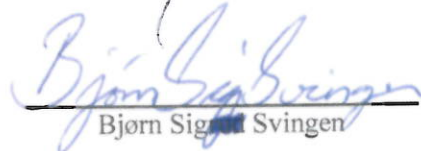
Atle Tranøy



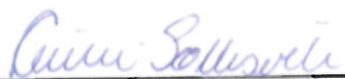
Bjørn Gottschlich



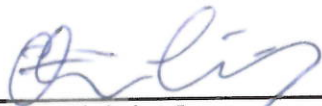
Bjørn Inge Fossmo



Bjørn Sigurd Svingen



Cecilie Søllesvik



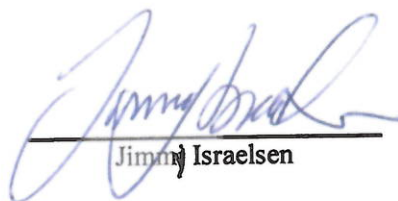
Christian Justnes



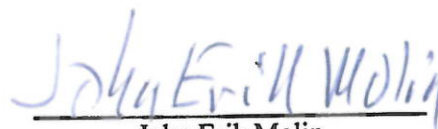
Endre Lie



Håkon Waastad Gillerhaugen



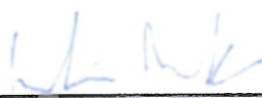
Jimmy Israelsen



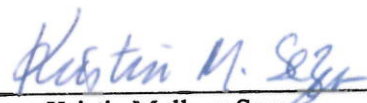
John Erik Molin



Julie Wilhelmsen



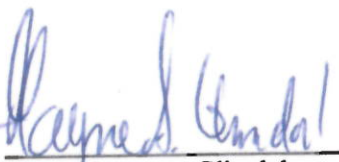
Kristian Mork



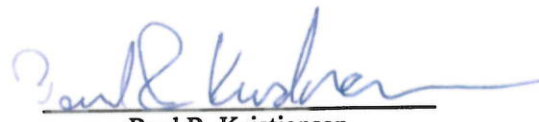
Kristin Mulleng Sezer



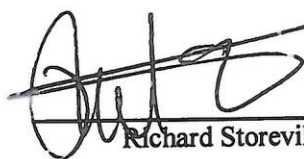
Mads Wiik Kleven



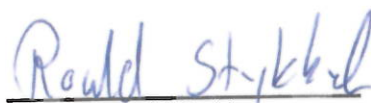
Magne A. Glimdal



Paul R. Kristiansen



Richard Storevik



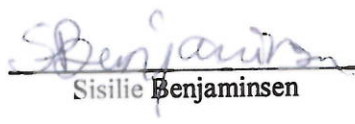
Roald Stykket



Roar Abrahamsen



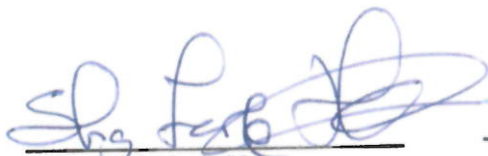
Rolf Geir Hillestad



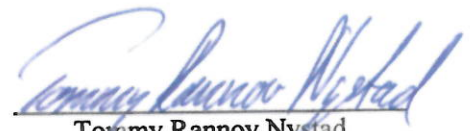
Sisilie Benjaminsen

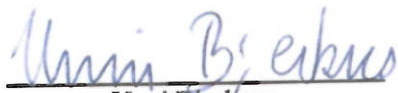


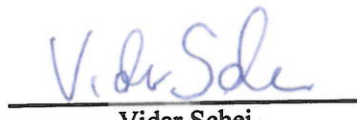
Steffen Høiland


Stig Jarle Hansen


Svein Erik Veie


Tommy Rannov Nystad


Unni Bjerknes


Vidar Schei


Terje Johansen


Trine Szabo

Fellesforbundet

Resultatregnskap

Beløp vises i tusen kr

	Note	2016	2015
Driftsinntekter			
Kontingentinntekter		444 778	451 528
Annen driftsinntekt		56 847	58 244
Sum driftsinntekter		<u>501 625</u>	<u>509 772</u>
Driftskostnader			
Forsikrings- og kontingentkostnad	11	252 758	217 125
Lønnskostnad	2	124 824	127 469
Avskrivning	7	5 825	6 387
Annen driftskostnad	16	145 917	143 209
Sum driftskostnader		<u>529 325</u>	<u>494 190</u>
Driftsresultat før tilskudd til avdelingene		<u>-27 700</u>	<u>15 582</u>
Tilskudd til avdelingene		22 803	22 158
Driftsresultat etter tilskudd fra avdelingen		<u>-50 503</u>	<u>-6 576</u>
Finansinntekter og finanskostnader			
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	14	356	425
Annen finansinntekt	9	174 597	68 966
Nedskrivning av finansielle eiendeler		2 436	5 167
Annen finanskostnad		8 485	7 307
Netto finansposter		<u>164 032</u>	<u>56 916</u>
Årsresultat		<u>113 530</u>	<u>50 340</u>
Overføringer og disponeringer			
Overføringer annen egenkapital	15	113 530	50 340
Sum disponert		<u>113 530</u>	<u>50 340</u>

Fellesforbundet

Balanse pr. 31. desember

Beløp vises i tusen kr

	Note	2016	2015
Anleggsmidler			
<i>Varige driftsmidler</i>			
Tomter, bygninger m.m.	7	100	100
Påkostning leide lokaler	7	2 302	2 990
Driftsløsøre, inventar, verktøy ol	7	6 641	10 606
Sum varige driftsmidler		<u>9 043</u>	<u>13 696</u>
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i datterselskap	8	500	500
Obligasjoner og andre fordringer	12	77 649	79 192
Aksjer og andeler	9	232 687	184 692
Sum finansielle anleggsmidler		<u>310 836</u>	<u>264 384</u>
Sum anleggsmidler		<u>319 880</u>	<u>278 080</u>
Omløpsmidler			
<i>Fordringer</i>			
Fordring på selskap i samme konsern	14	2 960	15 729
Kundefordringer		30 555	26 388
Sum fordringer		<u>33 515</u>	<u>42 117</u>
<i>Investeringer</i>			
Markedsbaserte aksjer	10	1 195 582	1 140 107
Sum investeringer		<u>1 195 582</u>	<u>1 140 107</u>
Bankinnskudd, kontanter ol	6	966 949	951 287
Sum omløpsmidler		<u>2 196 046</u>	<u>2 133 511</u>
Sum eiendeler		<u>2 515 926</u>	<u>2 411 591</u>

Fellesforbundet

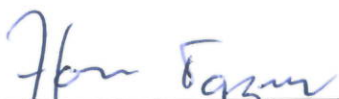
Balanse pr. 31. desember

Beløp vises i tusen kr

	Note	2016	2015
Egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	15	2 089 762	1 954 849
Sum opptjent egenkapital		2 089 762	1 954 849
Sum egenkapital		2 089 762	1 954 849
Gjeld			
<i>Avsetninger for forpliktelser</i>			
Pensjonsforpliktelser	3, 4, 5	128 863	156 400
Andre avsetninger for forpliktelser	11	248 228	255 168
Sum avsetning for forpliktelser		377 091	411 568
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		8 403	8 125
Skyldige offentlige avgifter	2,6	7 958	8 759
Annen kortsiktig gjeld	13	32 711	28 290
Sum kortsiktig gjeld		49 072	45 174
Sum gjeld		426 163	456 742
Sum egenkapital og gjeld		2 515 926	2 411 591

31. desember 2016

Oslo, 30. mai 2017



Jørn-Henning Eggum
Forbundsleder



Steinar Krogstad
Nestleder



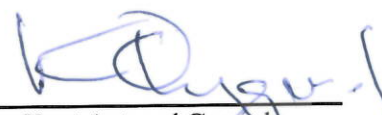
Clas Haarek Delp
Forbundssekretær



Hege Skulstad Espe
Forbundssekretær



Kine Asper
Forbundssekretær



Knut Antvard Øygard
Forbundssekretær

Fellesforbundet

Balanse pr. 31. desember

Beløp vises i tusen kr

Note

2016

2015



Per Skau
Forbundssekretær



Arild Håvik



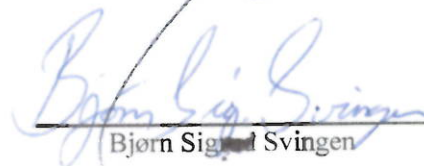
Atle Traaen



Bjørn Gottschlich



Bjørn Inge Fossmo



Bjørn Sigurd Svingen



Cecilie Søllesvik



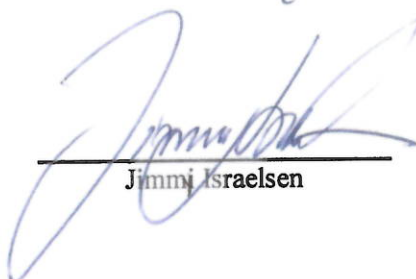
Christian Justnes



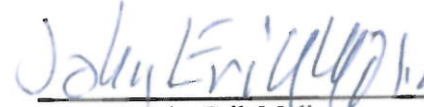
Endre Lie



Håkon Waastad Gillerhaugen



Jimmi Israelsen



John Erik Molin



Julie Wilhelmsen



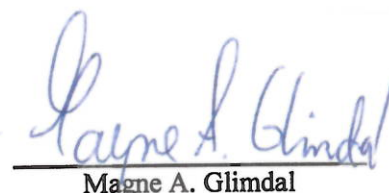
Kristian Mork



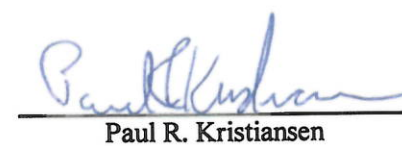
Kristin Mulleng Sezer



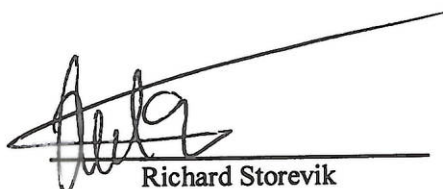
Mads Wiik Kleven



Magne A. Glimdal



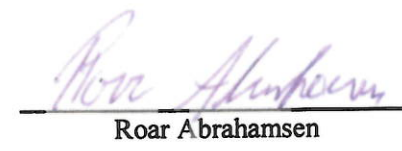
Paul R. Kristiansen



Richard Storevik



Roald Stykket



Roar Abrahamsen

Fellesforbundet

Balanse pr. 31. desember

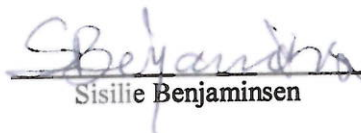
Beløp vises i tusen kr

Note

2016

2015


Rolf Geir Hillestad

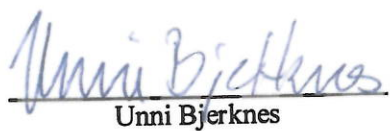

Sisilie Benjaminsen


Steffen Høiland


Stig Jarle Hansen


Svein Erik Veie


Tommy Rannov Nystad


Unni Bjerknes


Vidar Schei


Terje Johansen


Trine Szabo

Fellesforbundet

Kontantstrømoppstilling

Beløp vises i tusen kr

	Note	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Årsresultat		113 530	50 340
Endringer i kostnadsavsetninger		-6 940	-17 163
Ordinære avskrivninger	5	5 825	6 387
Nedskrivning finansielle eiendeler		2 436	0
Verdiendring markedsbaserte aksjer	10	-55 398	-2 914
Endring i andre tidsavgrensningsposter		3 911	-6 367
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		<u>63 364</u>	<u>30 283</u>
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Effekt av utrangering varige driftsmidler		0	3 080
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	5	-1 173	-4 659
Utbetalinger ved investering i markedsbaserte omløpsmidler	10	-55 710	-13 970
Innbetaling ved salg av investering i markedsbaserte omløpsmidler	10	55 633	0
Utbetaling ved investering i langsiktige aksjer og andeler	9	-46 452	1 516
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		<u>-47 702</u>	<u>-14 033</u>
Netto endring i likvider i året			
Kontanter og bankinnskudd per 01.01		15 662	16 250
Kontanter og bankinnskudd per. 31.12		<u>951 287</u>	<u>935 037</u>
		<u>966 949</u>	<u>951 287</u>

Noter til regnskapet for 2016

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Datterselskap/tilknyttet selskap

Datterselskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Det er foretatt nedskrivning til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger er reversert når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Konsolidering av datterselskap er utelatt da enheten er vurdert å være uvesentlig.

Kontingentinntekter

Kontingentinntekter er resultatført basert på estimert opptjent kontingent for perioden 01.01.16-31.12.16 og inntektsføres løpende gjennom året. Andre driftsinntekter består i hovedsak av refusjoner knyttet til kurskostnader og OU midler og inntektsføres i takt med utførelsen av tjenester.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter og bankinnskudd med ev. opprinnelige bindinger inntil tre måneder eller mindre. I kontantstrømoppstillingen for konsernet er kontanter og kontantekvivalenter definert som over og presentert netto etter trukket kassekreditt. Fellesforbundet har overført midler til ekstern forvaltning som forestår forvaltningen av disse midlene. Det foretas kontinuerlig vurderinger av investeringer med henblikk på kjøp og salg av disse. Bankbeholdningen tilknyttet midler til forvaltning er klassifisert som kontanter og endringen i denne bankbeholdningen (som representerer netto av kjøp og salg av investeringer) er presentert netto i kontantstrømoppstillingen. Kun overføring av midler mellom kontoen hos ekstern forvalter og Fellesforbundet er behandlet som kontanttransaksjoner som bruttoføres i kontantstrømoppstillingen.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Varige driftsmidler

Noter til regnskapet for 2016

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid dersom disse har en levetid på over tre år og har en kostpris på over henholdsvis TNOK 15 for de enheter som driver skattepliktig virksomhet og TNOK 30 for Fellesforbundet. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

Finansielle anleggsmidler

Finansielle anleggsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Pensjoner

Fellesforbundet dekker sine forpliktelser etter lov om obligatorisk tjenestepensjon gjennom tilskudd- og ytelsesplaner. Forbundets ytelsesplaner er lukket. Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuariemessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Planendringer resultatføres gjennom året for endring av pensjonsplan. Estimatavvik føres løpende mot opptjent egenkapital i tråd med IAS 19 om pensjoner. Forbundets tilskuddsplaner kostnadsføres etter opptjening.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Note 2 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Beløp vises i tusen kr

Lønnskostnader	2016	2015
Lønninger	89 613	89 714
Arbeidsgiveravgift	15 051	15 144
Pensjonskostnader	13 992	13 811
Andre ytelser	6 168	8 800
Sum	124 824	127 469

Selskapet har i regnskapsåret sysselsatt i snitt 138 ansatte.

Ytelser til ledende personer

	Lønn	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Forbundsleder	980	93	19

Noter til regnskapet for 2016

Forbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Lønn til forbundsleder fastsettes av forbundsstyret. Han er innplassert i forbundets lønnsystem. Det utbetales ikke forbundsstyrehonorar til den daglige ledelsen. Det er utbetalt TNOK 652 i forbundsstyrehonorar til medlemmer utover den daglige ledelsen.

Det er ikke inngått avtale med forbundsleder eller medlemmer av forbundsstyret om særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet.

Ansatte i Fellesforbundet har lån på til sammen TNOK 10 974. Boliglån avdras over maksimum 20 år og billån avdras over maksimum 8 år, rentesats for boliglån er 2,2 % og for billån 0,2 % per 31.12.2016. Rentesatsene reguleres med bakgrunn i skattefri rentesats fastsatt av myndighetene. For boliglånene gjelder at de er sikret ved pant i fast eiendom.

Lån og sikkerhetsstillelse til ledende ansatte, tillitsvalgte og aksjeeiere mv.

Forbundsleder har per 31.12.16 ikke lån i Fellesforbundet.

Revisjonshonorar

<i>Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:</i>	2016	2015
Lovpålagt revisjon	781	763
Andre attestasjonstjenester	0	0
Andre tjenester utenfor revisjon	268	99

Merverdiavgift er inkludert i revisjonshonoraret

Note 3 - Pensjoner sikret og usikret ordning tjenstepensjon

Beløp vises i tusen kr

Fellesforbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Forbundets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov, gjennom ytelsesplaner og tilskuddsplaner.

Forbundet har pensjonsordninger som omfatter i alt 43 aktive og 145 pensjonister. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom et forsikringsselskap.

Valgte og ansatte fra og med 01.07.04 er omfattet av en tjenstepensjonsordning etter Lov om innskuddspensjon. Pensjonsalder er 67 år. Pensjonsgrunnlag er all lønn (godtgjørelse for arbeid) begrenset oppad til 12 G med fratrekk for 1 G. Månedlig spareinnskudd utgjør 1/12 av beregningsgrunnlaget. Spareinnskuddet beregnes med 5 % av fast lønn mellom 1 G og 6 G og 8 % av fast lønn mellom 6 G og 12 G.

Valgte og ansatte fra før 01.07.04 er omfattet av en tjenstepensjonsordning etter Lov om foretakspensjon. Pensjonsalder er 67 år. Pensjonen avkortes forholdsmessig ved kortere tjenestetid enn 30 år.

Noter til regnskapet for 2016

Pensjonsgrunnlaget er fast lønn begrenset oppad til 12 G. En livsvarig ytelse fra 67 år fremkommer som differansen mellom 70 % av pensjonsgrunnlaget og en beregnet alderspensjon fra Folketrygden. Alderspensjonen utgjør 0,75 % av Folketrygdens grunnbeløp tillagt antatt tilleggspensjon beregnet etter Finanstilsynets modell.

For enkelte av de som var i den valgte ledelsen per 01.07.07 er det etablert en bedriftspensjon med en ytelsesplan som gir rett til en ytelse på 70 % av lønnen vedkommende hadde ved opphør av funksjonstiden og fram til 67 år.

<i>Økonomiske forutsetninger:</i>	2016	2015
Diskonteringsrente	2 %	1,9 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	3,6 %	3,3 %
Forventet årlig lønnsvekst	2,5 %	2,5 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	2,25 %	2,25 %
Antatt uttakstilbøyelighet AFP	50 %	50 %

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer.

<i>Sikret og usikret ordning</i>	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	7 278	8 222
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	5 786	7 006
Fradrag for forventet avkastning på pensjonsmidler	-3 501	-4 087
Resultatføring av estimatavvik	0	-48
Kostnadsført tilskudd til innskuddsplaner	4 135	3 320
Netto pensjonskostnad	13 698	14 413

	2016	2015
Opptjente pensjonsrettigheter	-258 478	-268 366
Pensjonsmidler	195 703	183 070
Netto pensjonsmidler (+) /-forpliktelser (-)	-62 775	-85 296
14,1 % arbeidsgiveravgift	8 851	12 027
Netto pensjonsforpliktelse	-71 627	-97 323

Fellesforbundet

Noter til regnskapet for 2016

	Sikret ordning	Usikret ordning
Opptjente pensjonsrettigheter	-258 478	-38 639
Pensjonsmidler	195 703	
Netto pensjonsmidler (+) /-forpliktelser (-)	-62 775	-38 639
14,1 % arbeidsgiveravgift	8 851	5 448

Endringer i netto pensjonsforpliktelse

	Sikret ordning	Usikret ordning
Netto pensjonsforpliktelse per 01.01	-85 296	-39 891
Resultatført pensjonskostnad	-10 460	-739
Innbetalt premie inkl. AGA	11 325	2 265
Estimatavvik ført mot egenkapitalen	21 657	-273
Netto pensjonsforpliktelse per 31.12 inkl. AGA	-62 775	-38 638

Oversikt pensjonsforpliktelse alle ordninger

	2016	2015
Sikret og usikret ordning	101 413	125 188
DnFp sentralt (se note 4)	27 449	31 212
Sum pensjonsforpliktelse	128 863	156 400

Oversikt pensjonskostnad alle ordninger

	2016	2015
Pensjonskostnad sikret og usikret ordning	11 200	12 603
Pensjonskostnad DnFp sentralt (se note 4)	-1 516	-1 914
Pensjonskostnad DnFp lokalt (se note 5)	181	-364
Kostnadsført tilskudd til innskuddsplaner	4 135	3 319
Arbeidsgiveravgift	1 975	2 015
2 % pensjonstrekk ansatte	-1 744	-785
Sum pensjonskostnad	14 231	14 874

Note 4 - Forpliktelser til Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse - forbundet sentralt

Beløp vises i tusen kr

Per 31.12.2016 var forbundets forpliktelse til DnFp (Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse -LOs pensjonskasse) beregnet av Gabler og Wassum AS til å utgjøre i alt TNOK 27 449. Årets beregning viser en reduksjon i forpliktelsene på TNOK 3 764. I 2016 har forbundet innbetalt netto TNOK 2 248 til denne ordningen. Pensjonsordningen omfatter i alt 28 personer og er behandlet slik i regnskapet for 2016:

Fellesforbundet

Noter til regnskapet for 2016

	2016	2015
Beregnet pensjonsforpliktelse 01.01	31 213	35 575
Beregnet pensjonsforpliktelse 31.12	27 449	31 213
Endring i beregnet pensjonsforpliktelse	3 764	4 362
Netto innbetalt til ordningen i 2016	2 248	2 448
Endring i avsetning for 2016	-3 764	-4 362
Inntektsført (-) / Kostnadsført (+)	-1 516	-1 914

LO har i henhold til avtale med forbundet forpliktet seg til å dekke 1/3 av forpliktelsen slik at forbundets netto forpliktelse knyttet til sentrale avtaler DnFp er TNOK 18 299. Fordringen til LO er bokført med TNOK 9 150 per 31.12.2016.

Note 5 - Garanti for forpliktelser til Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse - lokale organisasjonsledd

Beløp vises i tusen kr

Per 31.12.2016 var forbundets garanti for forpliktelse for lokale organisasjonsledd beregnet av Gabler og Wassum AS til å utgjøre i alt TNOK 9 156. Årets beregning viser en reduksjon i forpliktelsene på TNOK 518. I henhold til avtaler inngått med de enkelte lokale ledd betalte forbundet TNOK 699 netto til denne ordningen i 2016. Pensjonsordningen omfatter i alt 13 personer. På bakgrunn av dette er forbundets forpliktelse behandlet slik i regnskapet for 2016:

	2016	2015
Beregnet pensjonsforpliktelse 01.01	9 674	10 816
Beregnet pensjonsforpliktelse 31.12	9 156	9 674
Endring i beregnet pensjonsforpliktelse	518	1 142
Innbetalt til ordningen i 2016	699	775
Endring i avsetning for 2016	-518	-1 142
Inntektsført (-) / Kostnadsført (+)	181	-364

LO har i henhold til avtale med forbundet forpliktet seg til å dekke 1/3 av forpliktelsen i 5 avtaler. Fellesforbundets reelle forpliktelse knyttet til garantien for avtaler i DnFp for lokale organisasjonsledd er TNOK 7 066. Fordringen til LO er bokført med TNOK 2 090 per 31.12.2016.

Note 6 - Bankinnskudd

Beløp vises i tusen kr

	2016	2015
Bundne skattetreksmidler utgjør per 31.12	9 000	9 000
Depositumskonto per 31.12	55	92
Sum	9 055	9 092

Beløpene over inngår i bankinnskudd per 31.12.

Fellesforbundet

Noter til regnskapet for 2016

Note 7 - Varige driftsmidler

Beløp vises i tusen kr

	Tomter, bygninger og annen eiendom	Påkostning leide lokaler	Driftsløsøre, inventar, verktøy mm.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2016	1 392	11 888	49 592	62 873
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	0	1 173	1 173
Avgang driftsmidler	0	-4 000	-2 178	-6 178
Anskaffelseskost 31.12.2016	1 392	7 888	48 587	57 867
Akk.avskrivning 31.12.	-1 292	-5 587	-41 945	-48 824
Balanseført pr. 31.12.2016	100	2 302	6 641	9 043
Årets avskrivninger	0	-688	-5 137	-5 825
Økonomisk levetid	0-20 år	5-6 år	3-5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 8 - Datterselskap

Beløp vises i tusen kr

Selskap	Ervervet	Kontor	Eier- andel	Stemme- andel	Resultat 2016	Egenkapital pr. 31.12.16	Bokført verdi pr. 31.12.16
AS Eiendommer	01-01-1988	Oslo	100 %	100 %	-31	783	500

Note 9 - Aksjer, egenkapitalbevis og andeler i andre selskaper

Beløp vises i tusen kr

	2016	2015
Sparebank 1 Gruppen AS	107 057	107 057
Sparebanken Hedmark*	122 907	0
Bank 1 Oslo AS	0	76 271
Andre aksjer**	2 368	1 009
Andre Andeler	355	355
Sum	232 687	184 692

*Bokført verdi er egenkapitalbevis etter salg av aksjene i Bank 1 Oslo AS.

**Bokført verdi inkluderer 1 360 tusen kr i Klassekampen etter deltagelse i kapitalforhøyelse i 2016.

	2016	2015
Renteinntekter	33 373	37 060
Aksjeutbytte	47 137	22 363
Kursgevinst og gevinst verdipapirer	45 664	8 081
Salg av aksjer i Bank 1 Oslo	46 636	0
Andre finansinntekter	1 788	1 461
Sum annen finansinntekt	174 597	68 966

Fellesforbundet

Noter til regnskapet for 2016

Note 10 - Pengemarkedsfond, obligasjonsfond og aksjefond

Beløp vises i tusen kr

<i>Beløp vises i tusen kr</i>	2016	2015
Pengemarkedsfond	129 520	126 032
Obligasjonsfond	697 057	623 514
Aksjefond	369 004	390 561
Kortsiktige pengeplasseringer	1 195 582	1 140 107

Pengemarkedsfond: Består av andeler i til sammen to fond. Holberg Likviditet og Nordea Likviditet Pluss. Verdien av de finansielle anleggsmidlene er ført etter laveste verdis prinsipp.

Obligasjonsfond: Består av andeler i til sammen ni fond. Danske Invest Norsk Obligasjon Inst., DnB Obligasjon (III), Nordea Obligasjon III, KLP Obligasjon Global I, Storebrand Global Obligasjon, Nordea Global Statsobligasjon, DnB Global Credit Short, Payden Global Short Bond Fund NOK og PGIM Global Corporate Bond Fund NOK. Verdien av de finansielle anleggsmidlene er ført etter laveste verdis prinsipp.

Aksjefond Norge	Ant. andeler	Kostkurs	Markedskurs	Balanseført	
				verdi	Markedsverdi
Aretic Norwegian Equities Class D	50 877	1 346	1 708	68 500	86 894
Danske Invest Norske aksjer	15 982	3 293	5 520	52 621	88 213
Fondsfinans Norge	3 687	6 431	9 063	23 709	33 410
Storebrand Aksje Innland	1 790	29 192	41 196	52 265	73 757

Aksjefond Internasjonalt	Ant. andeler	Kostkurs	Markedskurs	Balanseført	
				verdi	Markedsverdi
ACMBernstein Global Core Equity Class IX	10 229	1440	2 105	14 726	21 531
Delphi Global	8 301	1 591	2 710	13 209	22 491
KLP Aksje Verden Indeks	40 338	1 197	2 402	48 292	96 902
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	33 969	1 509	2 800	51 259	95 102
Ardevora Global Long Only SRI-C	14 489 954	1	1	14 861	14 861
Storebrand Indeks Nye Markeder	10 024	1 299	1 306	13 022	13 095
Nordea 1-Stable Emerging Mark.Inst	34 525	478	551	16 500	19 034
Aksjefond totalt				368 964	565 290

Note 11 - Avsetning for forpliktelser

Beløp vises i tusen kr

	2016	2015
Avsetning Landsmøte i 2019	5 622	0
Forsikringsforpliktelse fritatte medlemmer	233 290	245 347
Avdelingenes gjeld LOs pensjonskasse	9 156	9 674
Grafisk Utdanningsfond langsiktig avsetning stipend	159	147
Sum	248 228	255 168

I vedtektene til Fellesforbundet fremgår det at ikke yrkesaktive medlemmer med minst 25 års sammenhengende medlemskap kan fritas for kontingent og dermed få dekket nærmere angitte forsikringsordninger vederlagsfritt. Med bakgrunn i denne vedtektsbestemmelsen var det per 31.12.2015 avsatt TNOK 245 347 for å dekke fremtidig forpliktelse knyttet til dekning av forsikringer for fritatte

Noter til regnskapet for 2016

medlemmer. Ved årets beregning har man lagt til grunn at prisstigningen for ordningen vil ligge på 2,0 %. Beregning per 31.12.2016 viser en forpliktelse på TNOK 233 290. I årets regnskap er endringen i avsetningen på TNOK 12 057 ført som en kostnadsreduksjon under forsikrings- og kontingentkostnader. Det er foretatt en neddiskontering av fremtidig forpliktelse, og årsaken til reduksjonen kan i all hovedsak relateres til medlemsnedgangen og lav premievekst. Fremtidig forpliktelser er beregnet på grunnlag av statistisk informasjon over varighet på medlemskap og turnover på medlemsmassen.

En del av forbundets kostnader påløper kun periodevis. Eksempelvis blir det bare gjennomført fullt tariffoppgjør hvert 2. år, landsmøte avholdes hvert 4. år og jubileer avholdes med enda lengre tidsintervall. Det er i samsvar med god regnskapsskikk å sette av for slike kostnader i den perioden de blir pådratt. Avsetningene og tilbakeføringene av disse er klassifisert under driftskostnader for å få et driftsresultat som gjenspeiler forbundets løpende drift.

I årets regnskap er det kostnadsført TNOK 5 622 til avsetning til landsmøtet i 2019.

I forbindelse med salget av eiendommen Lilletorget 1, har det fremkommet usikkerhet knyttet til om isolasjonsmaterialet som er montert under fasadeplatene på bygget inneholder asbest. Forutsatt at bygget rives innen 1. juli 2021, har Fellesforbundet forpliktet seg til å dekke rimelige merkostnader som påløper seg ved en eventuell fjerning og deponering av isolasjonsmaterialet. I 2016 er det foretatt en materialprøve og analysen av denne viser ikke funn av asbest. Vår vurdering er at det er liten sannsynlighet for fremtidig utbetaling. Med bakgrunn i ovennevnte er det ikke foretatt noen avsetning for dette per 31.12.16.

Note 12 - Lånekapital

Fellesforbundet har et evigvarende ansvarlig lån på TNOK 3 624 til Sparebank 1 Gruppen AS. Renter beregnes etterskuddsvis hvert halvår.

Fondsobligasjonslån til Bank 1 Oslo AS på TNOK 51 000 renteberegnes etterskuddsvis hvert kvartal. Lånet har ubegrenset løpetid, men med innløsningsrett i desember 2019.

Note 13 - Annen kortsiktig gjeld

Beløp vises i tusen kr

	2016	2015
Gjeld organisasjonsledd	13 897	12 651
Skyldig kontingent	8 532	5 564
Skyldig feriepenger	10 036	10 047
Øvrig kortsiktig gjeld	246	26
Sum annen kortsiktig gjeld	32 711	28 290

Fellesforbundet

Noter til regnskapet for 2016

Note 14 - Mellomværende med selskap i samme konsern og tilknyttet selskap

Beløp vises i tusen kr

<i>Fordringer</i>	2016	2015
Kortsiktig fordring til AS Eiendommer	2 960	15 729

Fellesforbundet har i 2016 hatt en renteinntekt tilknyttet denne langsiktige fordringen på TNOK 356.

Det er nedbetalt et avdrag pålydende TNOK 12 700 i 2016.

Note 15 - Egenkapital

Beløp vises i tusen kr

	2016	2015
Egenkapital 01.01.2016	1 954 848	1 899 523
Årsresultat	113 530	50 340
Estimatavvik ført direkte mot EK	21 384	4 985
Egenkapital 31.12.2016	2 089 762	1 954 848

Note 16 - Husleieavtaler

Beløp vises i tusen kr

	Årlig leie betalt	Hvorav videre fakturert
Leieavtaler inntil 3	1 290	
Leieavtaler 3-5 år	1 250	946
Leieavtaler over 5 år	9 859	
Sum	12 399	946

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til representantskapsmøtet i Fellesforbundet

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Fellesforbundet som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av forbundet finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av forbundet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i forbundets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og forbundsleder (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til forbundets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike forbundet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av forbundets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om forbundets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at forbundets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 31. mai 2017
ERNST & YOUNG AS



Kjetil Andersen
statsautorisert revisor

Fellesforbundet

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 Oslo,
Postadresse: Postboks 9199, Grønland, 0134 Oslo
Telefon: 23 06 31 00

www.fellesforbundet.no / post@fellesforbundet.no